

СОНЦА:
Усход, заход, даўжыня дня:
Мінск — 7.01, 17.44, 10.43;
Віцебск — 6.53, 17.32, 10.39;
Магілёў — 6.51, 17.33, 10.42;
Гомель — 6.46, 17.32, 10.46;
Гродна — 7.46, 17.59, 10.43;
Брэст — 7.15, 18.02, 10.47.

МЕСЯЦ:
Апошняя квадра 25 лютага.

ІМІННЫ
Анісіма, Ефрасіні, Яўсея;
Рамана, Махара

ЗВЯЗДА

28 ЛЮТАГА 1992 г.
пятніца, № 43 (21821)

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 50 кап.

Розгальнас

ХЛЕБНЫ БУМ НУМАР...

Сярод людзей эпохі пачалі хадзіць чуткі наконт новых цен на хлеб, у сувязі з магчымым так званым «блудным» дэфіцытам хлеба, маўляў, хутка скончыцца «хлебная бум». Чуткі чуткі, а сёння ў прадуктовых магазінах харты па хлебам растуць. Калі раней людзі размяталі хлеб на корм свайму жывёлу (мы маем на ўвазе тых дзяў, калі хлеб каштаваў каля 50), то зараз на слыху словы «хлебны бум». «Вось калі мы разумныя, што ў нас хлеба насушылі», — магчыма, такія думкі пагару сёння саргавае тых людзей, якія ўсё ж такі па слабасці душы ўдзяляюць, спрабуючы ў чэргах. Што ж, спытаемся іх

расчараваць — дэфіцыту мукі і новых цен не падбачыцца.

— Не ведаю, што гэта з людзьмі робіцца, — гаворыць намеснік генеральнага дырэктара Мінскага абласнога аб'яднання хлебапрадуктаў Арнольд Міхайлавіч Шыбайлавіч. — Зерне ёсць, мукі хапае. Што дзіўна, мукі, дык яна нават на нашых прадпрыемствах пачала залежываць. Вось думаем падмацаваць пытанне ў гарвыканкоме, каб замест паўкілаграма мукі па талонах спажываў адпаведна скараціць. Значыць, падстаў для хвалявання няма.

Падстаў няма, а чэргі растуць. А можа, з'явіліся людзі, якіх больш паддаюцца чарствам, чым свесці думкі на хлеб?

Ігар ШЧУЧЭНКА.

І СТАЎ ГАРКОМ ПАРТЫ ШКОЛАЎ МАСТАЦТВА

ОРША (Я. Бражыцкі). Днямі ў горадзе з'явілася новая ўстанова — дзіцячая школа мастацтваў з двума аддзяленнямі: музычным і мастацкім. А размясцілася яна ў будынку былога гаркома партыі, куды і пераехалі музычная школа № 1 і дзіцячая мастацкая школа. Дагэтуль яны арандавалі памяшканні. Зараз маюць сваё. Актыва пачала на 320 месца, былага гаркома партыі і кінаўстаноўка перададзена гаркадому Дома культуры. Свой Дом культуры аршанцы чакаюць ужо шмат гадоў.

Зіма пашкадавала, а то б...

Напярэдадні зімы, калі сіноўскія палюхалі нас лютымі марзамі і завірамі, у друку з'явіўся нешчыра артыкул наконт цэпаабеспячэння кашыч кватэры. Высокае начальства запэўніла тады: сядаць у холдзе не будзем, прымаюцца меры, завоўваць паліва... Невядома, як бы там было на самай справе, калі б сіноўскія зіма «не пашкадавала» нас сама. Здаецца, і холду вялікага не было, а разам з тым і падстаў для трывоў, але мы неаднойчы ўжо паведамлялі, як у гарадскіх кватэрах паступова зніжаўся тэмпература паветра, гаражы, вяды, а ў некаторых раёнах яе перадычалі адключэнні аўсім. У чым жа справа?

Уладзімір Вестуноў, начальнік Мінскага вытворчага аб'яднання калельных і цэпаўных сетак лічыць, што нічога страшнага не адбылося. Проста, сказаў ён, у нас многія папрымавалі разгубляць па кватэры ў адным калашку, і калі тэмпература знізілася з 21 да 17 градусаў, адразу забілі трывоў. Ну, а калі гаварыць сур'ёзна, то прычына тут відэафіксацыя: недахват паліва, мазут паступае са значнымі перабоямі. Таму і было прынята рашэнне гарвыканкома аб зніжэнні тэмпературы цэпаўнабеспячэння.

У САВЕЦЕ МІНІСТРАЎ РЭСПУБЛІКІ

Растлумачэнні і дапаўненні па купоннай сістэме разлікаў за тавары

Як паведамілі Інфармацыйны аддзел Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь, на чарговым пасяджэнні ўрадавай камісіі па каардынацыі работ і аператыўнаму вырашэнню пытанняў, звязаных з функцыянаваннем купоннай сістэмы разлікаў за тавары, унесены некаторыя дапаўненні ў інструкцыю, якая рэгламентуе парадкі выдачы, захоўвання, уліку карткаў спажываўца і рэалізацыі тавараў па купонах.

У прыватнасці, асобы, якія атрымліваюць аўтарызаваны і маюць пры гэтым пастаяннае месца работы, забяспечваюцца купонамі па месцы работы на падставе дакументаў, што пацвярджаюць атрыманне гарнараў (даведкі або паштовага перавозу, прысланага рэдакцыйнай газетай і да т. п.) у размерых 60 працэнтаў ад агульнай сумы іх даходаў — зарплатаў, прэмій, гагару і іншых паступленняў, але не больш чым на 2.500 рублёў у месяц.

Пры адсутнасці асноўнага месца работы купоны выдаюцца на выкананні мысавых Саветаў на падставе дакументаў, завераных падатковай інспекцыяй.

ДЛЯ ВАС, ДАЧНІКІ

ГОМЕЛЬ. Учора тут выйшаў першы нумар рэспубліканскай масавай газеты «Дачнік». Яна разлічана на шырокае кола чытачоў, а на сваіх старонках змяшчае рэкамендацыі вучоных і практыкаў для садаводаў і агароднікаў па вырошчванню сельскагаспадарчых культур і вырашэння дачнай справы. Газета будзе выходзіць два разы ў месяц. Яе можна набыць у кіёсках «Саюздруку», а ў перспектыве і аформіць падпіску.

СУСТРЭЧА

3 ПРЭЗІДЭНТАМ

ФІНАНДЫ

ХЕЛЬСІНКІ. Кіраўнікі шэрагу дзяржаў — членаў СНД — Старшыня Вархоўнага Савета Беларусі Станіслаў Шукшчэў, прэзідэнт Таджыкістана — Рахман Набіёў, Узбекістана — Іслам Карымаў і Украіны — Леанід Краўчук, прыбыўшы ў Фінляндыю для ўдзелу ва ўрачыстай шчыромні падпісання заключнага акта Наарады па бяспецы і супрацоўніцтву ў Еўропе (НБСЕ), — сустрапілі 26 лютага з прэзідэнтам Фінляндыі Мауна Коівіста.

На брафінгу па выніках гэтых сустрач, кожная з якіх абдымалася асобна, начальнік канцелярыі прэзідэнта Яаа Клемала паведаміў журналістам, што ў час сённяшняга сустрач, таксама як і ўчарашняга сустрач з прэзідэнтам Мадлоўым Мірчанам Сігурдам, Фінляндыя ўсталявала дыпламатычныя адносіны з Беларуссю, Мадлоўай, Таджыкістанам, Узбекістанам і Украінай. Кіраўнікі дзяржаў, прыбыўшыя ў Фінляндыю, перадалі таксама прэзідэнту Коівіста запрашэнні наведаць з візітамі ў краіны, якія прэзідэнт прыняў з задавальненнем, адзначыўшы, што аб канкрэтных тэрмінах візітаў можна будзе дамовіцца пазней.

«Ваеннаслужачы беларус павінен ведаць, дзе яго Бацькаўшчына»

ГУТАРКА З ВЫКОНВАЮЧЫМ АВАВЯЗКІ МІНІСТРА АВАРОНЫ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ ПЯТРОМ ЧАВУСАМ

— Пётр Рыгоравіч, літаральна былі днімі газета «За рэспубліку» надрукавала сэнсацыйны варыянт-прагноз далейшага развіцця падзей, звязаных з ваеннай дэакцыяй Расіі і Беларусі. Цытую: «У Маскве да ўлад прыходзіць «экспансіянісцкі і аўтарытарны ўрад, які пачынае запалюваць невялікія краіны, якія раней складалі частку Саюза, па прычыне абароны праваў рускіх, раскіданых па ўсіх рэспубліках СНД».

Агрэсіўны рускі ўрад пры падтрымцы Беларусі, які прадаваў аўтары дакладна, паграбаў ад Літвы, Латвіі і Эстоніі прадстаўніцтва аўтаноміі рускіх.

Аўтары сцэнарыя лічыць, што пасля таго, як на працягу 6—8 месяцаў напружанасць будзе расці, 18 рускіх армейскіх дывізій і 6 беларускіх дывізій (1—А. К.) нанесуць удар у заходнім напрамку, усяго заложаць літвыя злучэнні за дапамогай да НАТО». Ну і гэтак далей.

Прагназаванне развіцця палітычнай сітуацыі — справа чужой думкі, часта мы глядзім у будучыню са страхам, але не безнадзея.

Сітуацыя ў рамках былога СНД сапраўды адрозніваецца непрадказальнымі момантамі, многія працэсы носяць незавер-

шаны характар.

З другога боку, у галіне прагнозаў узнік пэўны вакуум, які рэзультат палітолагі спрабуюць запоўніць сваімі разнастайнымі, у тым ліку і малавергоднымі, сінтэзамі. Тым жа, хто выказаў прагнозы аб грамадзянскай вайне і аб уздзеянні Беларусі, павінны насіць асабістую адказнасць.

Кі чыста палітычны варыянт — прагнозы ў газеце «За рэспубліку» магчымы, але яго верагоднасць не паддаецца вылічэнню. На вялікі жаль, аўтары прагнозу не ўсведамляюць, што такія заявы аўтаматычна носяць публіцэстэрны характар.

— Але ж, мусіць, не з галавы ўзніс гэта «сінтэза беларускіх дывізій»?

— Тое, што мае на сваёй тэрыторыі Рэспубліка Беларусь, неўзабаве, і пачыне на шчыс дывізій. Але ў якасці базавых аўтаноміі для вырашэння нечых палітычных аўтаноміі гэты дывізій наразіліся ва ўзрушаным уяўленні аўтараў прагнозу гэта не мае ніякай сабой ніякай рэальнай глосы.

У сённяшні час таксама граўча-ла сэнсацыйна паведамленне аб закладзе Масквы перакінуты Віцебскую паветраную-даследчую дывізію ў раён Ігарнага Карабаха. А якія-небудзь з нашых часцей там знаходзяцца?

— Ні ў адной «гаражы» кропкаў былі днімі беларускіх часцей няма. Мінус той час, калі для вырашэння міжваенных пытанняў скарыстоўвалі ваенных. І мы гэта даводзілі як перад Глаўком УЗброеных Сіл СНД і Генеральным штабам Цэнтра, так і на Вархоўным Саветзе нашай рэспублікі. Усё гэта пакуль знойдзена ўзаемаразуменне. Што ж датычыцца вяртання, загінуў і загінуў да-небудзь асобны нашы воінскія падраздзяленні, то такія былі за апошні месяц. Але пазіцыя мая як міністра абароны РБ у гэтым пытанні засталася нязменнай.

— А якая ваша асабістая пазіцыя, Пётр Рыгоравіч, адносна прызыву добраахвотнікаў у рэгіёны Закаўказзя і Сярэдняй Азіі і прапагандыскай кампаніі, што праводзілася ў свой час? Нахольнік мне вядома, у востры момант прызыва мінуга года такіх жадаючых з Беларусі і налічвалася нешта каля 50 тысяч чалавек.

— На той час, калі Іонавілі аддзяліны УЗброеных Сіл, можа, такія прызывы і мелі пэўны сэнс. Цяпер жа зразумела, здаецца, усім, што прысутнасць беларускіх хлопцаў не толькі не патрэбная, але і зланыя. Трэба прызнаць, што асобныя

ваеннаслужачыя з Беларусі там усё ж знаходзяцца, і мы робім усё, каб іх адтуль вярнуць па разліку, нават калі не можам прадставіць ім адпаведную пасадку тут, у Беларусі.

— А ўвогуле, гэта ўжо, мусіць, стала аксіёмай: калі загінуў воінскі зброя, нават паліткам яшчэ выправіць сітуацыю. Нагорны Карабах таму свецкі.

— Вы закрывалі вельмі складанае пытанне вяртання беларускіх ваенных на сваю зямлю. Такіх прасьбаў з іншых акур сапраўды дастаюцца, а вось з нашай акурі дадому прасіцца нямамога. Чаму?

— Я б сказаў, што гэта на сучасны момант самае балючае пытанне — вяртання нашых землякоў з тэрыторыі Расіі, але многія нашы землякі заўважылі аб сваім жадаці служыць на Бацькаўшчыне. І я ўжо, што гэта трэба ўскладзіць спосабы падтрымліваць. Праз уваруленне (Заказанне на 3-й стар.).

Як уладкаваць кватэру?

ПЯРЭДНІ ПАКОІ
Гэта — свайго роду візітныя карткі кватэры. Тут трэба размясціць вешалкі для верхняга адзення, скрыні для абутку, падстаўкі для парасонаў. У асобнай закрытай скрыні павінна захоўвацца ўсё неабходнае для чысткі абутку і адзення. Калі ёсць месца, добра паставіць столік, крэсла, павесіць люстэрка. Выбіваць адзенне ў пераднім пакоі не рэкамендуецца. Нельга гэтага рабіць і на лівых ніжніх пакоях жылых дамоў, таму што лівячынна клетка служыць рэзеруарам свежага паветра для кватэры.

Веласпеды рэкамендуецца вешаць на спецыяльна падстаўку, убудаваную ў сцяну пад столем на двух вялікіх кастылях, убудаваных у адлегласці 20—30 см адзін ад аднаго.

СПАЛЬНЯ
Калі ў кватэры два ці

для адной мэты — прыгатавання ежы і захоўвання некаторых прадуктаў. Тут усё — ад афарбоўкі сцен, мэблі да пакрыцця падлогі — павінна быць пастаўлена на службу чысціні. У кухні трэба размясціць кухонныя сталы, шафы для захоўвання посуду, халадзільнік. Нічога лішняга, што не адносіцца да прыгатавання ежы і захоўвання прадуктаў, тут быць не павінна.

Лепшае ўпрыгожванне кухні — ідэальная чысціня. Кухня ўтульная, калі стол пакрыты каларовай шпартай, на акне — лёгкая фіранка, на падаконніку — невялікая колькасць пакаёвых кветак (асабліва рэкамендуецца ставіць у кухні кветкі, якіх не пераносіць мукі).

У кухні павінна быць светла. Таму вокны не трэба завешваць цёмнымі тэрамі, якія забіраюць многа святла.

Лямпы на кухні павінны быць размяшчаны такім чынам, каб месцы прыгатавання ежы (стол, пліта) былі асветлены яркім, але не рэзкім святлом. Таму для кухні больш за ўсё падыходзяць матавыя лампачкі ці круглыя шкляныя матавыя аб'екты.

Вельмі патрэбны на кухні насячаны газзінік, пясочны газзінік (нарочны газзінік пры гаспадарчых работах рэкамендуецца адкамаваць), а таксама невялікія шалі для ўзаважвання патрэбных порцыяў прадуктаў. Кухню нельга загроўжаць пачочнымі прадметамі. Для падтрымання чысціні трэба перыядычна мыць не толькі падлогу, але і сцены, а таксама праціраць мокрым анухай усто мэблю.

ВАННЫ І ТУАЛЕТНЫ ПАКОІ.
Афарбоўка і аддзелка сцен у гэтых памяшканнях павінны садзейнічаць больш прастаму і лёгкаму падтрыманню чысціні і пададу.

У многіх жылых дамах ванная пакой абліваецца кафельнымі пліткамі. Гэта гігіенічна, зручна і прыгожа. Для большай зручнасці сцены ваннага пакоя можна дадаткова абсталяваць рознымі «прадметнымі» пліткамі — мыльніцай, вешалкай для рушнікоў і халатаў, падстаўкай для шклянкі і кубкаў.

Маладому гаспадару

Пажаўдзелаю эмалява-ную ванну, ракавіну ці ўмывальнік трэба праціраць растворам адной часткі тэхнічнай сільнага кіслата ў двух частках вады. Анухай, накручанай на палку

Пажаўдзелаю эмаля рэкамендуецца чысціць солю з вадкай. Плямы, якія не паддаюцца чысціні, можна змыць немызам парашком, але карыстацца ім трэба асцярожна, каб не пашкодзіць верхняй слой эмаля.

Пліткі, якія абліваюцца сцены ваннага пакоя ці кухні, іншы раз выпадаюць. Для таго, каб паставіць іх на месца, неабходна акуратна счэсціць з краёў пліткі і з краёў суседніх з ёю плітак рэшткі старога раствора, затым плітку і тое месца, куды яна будзе ўстаўлена, прымаць чыстай вадой пры дапамозе шпёрдзі шоткі.

Пасля гэтага ўзвядз адну-два жменькі алебастру, змяшчаю з вадой да гушчын сматанай, хутка (але бастэр лёгка вяртаецца) запойна адтуліну на сцяне і ўстаўціць у яе выпушную плітку. Пасля гэтага трэба моцна націснуць на яе, каб

Ваш камень, ваша кветка...

Знак зодзяка	Планета	Камень	Кветка
Авен	Марс	брыльянт	жасмін, пахучы гаршак
Блізняты	Меркуры	рубін	ландыш
Рак	Меркуры	жэмічуг	ружа
Лей	Меркуры	ізмурод	брунел
Дзевы	Меркуры	смеральд	глядзілус
Шалі	Меркуры	сафір	астра
Старшні	Венера	апаля	календула
Старшні	Плутон	апаля	хрызантэма
Старшні	Плутон	біруза	нарцыс
Старшні	Плутон	біруза	гваздзікі
Старшні	Плутон	біруза	браткі
Старшні	Плутон	біруза	лілей белая, лотас

МАІСТЭРНЯ

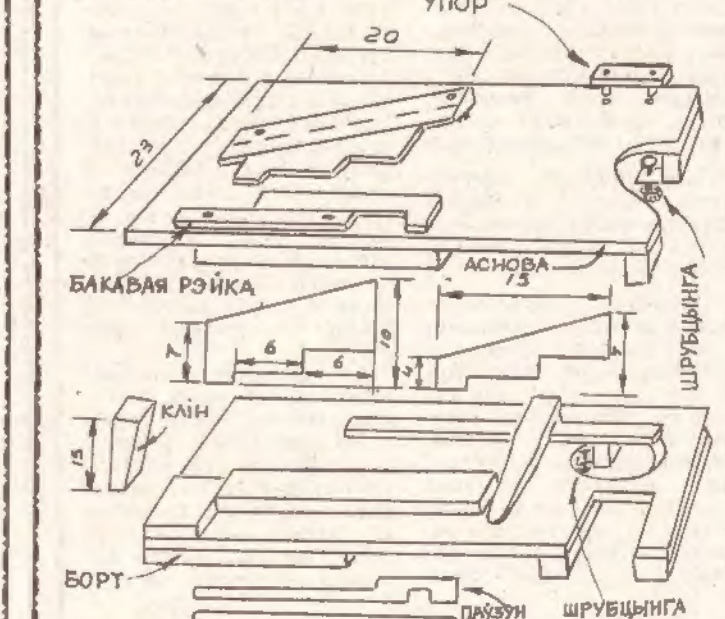
Дошка-варштат

Амаль у кожнай кватэры можна адвесці рабочае месца для тых, хто займаецца стайлярнай справай. На малюнках правяну-еца адзін са шматлікіх варыянтаў яго абсталявання. Для гэтага вам патрэбны стол, пліткі і месца для захоўвання інструментаў і матэрыялаў.

Найперш трэба зрабіць дошку-варштат. Яе канструкцыя і размеры паказаны на малюнку. Матэрыялам служыць дошка, рэйкі, брусы і металічныя шрубавыя, якой дошка-варштат прымацоўваецца да стала. Шрубавыя прыкручваюцца знізу да пласкасці дошкі. Дашчыны шчыт, да якога прыбіваюцца ўпор для плавання, накіроўваюцца, паўзун і г. д. кладацца на крышкі стала, а затым прымацоўваюцца шрубавымі. Бартавыя рэйкі ўтрымліваюць дошку пры рабоце рубанкам.

Каб працаваць было зручна, трэба мець паліцы для захоўвання інструментаў. Іх лепш зрабіць з фанеры ці рэкі і размясціць на зручнай вышыні над сталом.

Пасля заканчэння работ дошка-варштат, калі гэта патрэбна, адзімаецца і хавецца.

Родная мова,
гісторыя, культура —
неад'емная частка
нашага
самаўсведамлення

БЕЛАРУШЧЫНА

У Крошыне, над Шчарай...

Калі мне даводзіцца ехаць у Мінск, ці вяртацца адтуль і праяжджаць прыпыначны пункт «Перамога» (вёска Крошын, Баранавіцкі раён), то сэрца чамусьці зацікавае і хочацца тут сесці і ўжо пабачыць у гэтых у Паўлюка Багрыма. Хоць ужо больш стагоддзя яны на нашым свеце гэтага загадкавага калевыя. На яго магіле ўжо стаіць новы (які па ліку) помнік з датамі нараджэння і смерці: «1812—1891». Але, які ні паглядзі даведнік, то чамусьці яны не сыходзіцца з тымі, што пазначаны на месцы яго вечнага супакоўвання.

Да магілы Паўлюка Багрыма ў Крошыне вядзе вуліца яго імя. А другі яе канец вядзе да касцёла. Ён абудаваны з цэглы ў 20-я гады — на месцы колішняга драўлянага. З 1881 года ўпрыгожвае святы будынак жырэнды, якую выкаваў будтар, паэт, каваль-мастак Паўлюк Багрым. Прафэсара было некалькі перапынкаў, калі людзі беражліва дымалі гэтую жырэнды і кавалі яе ад немцаў у першую і другую сусветныя войны. Кажуць, у апошнюю наваля яе трымалі нават пад імямі вайсковых ракі Шчары.

Мы маем мала дакументальных звестак пра жыццё Паўлюка Багрыма. Вядома, што ён прымаў удзел у крошынскім бунце 1828 года, адбываў 25-гадовую салдатскую, напісаў адзіны ладзішчына да нас верш «Зайграй, заграй, клопача мая...» Гэта быў каваль, які ўмеў тварыць цуды з металу.

У апошні раз, калі я быў у Крошыне, то пабачыўся з адным са старэйшых яго жыхароў Канстанцінам Мікалаевічам Сяргеем. Ён, мабыць, апошні, хто трымаў у сваіх руках аду і рэч, якую выкаваў П. Багрым. Гэта была брытва з імгненным кляммом майстра. Гадзі, войны знішчылі не толькі паэтычную, але і кавальскую спадчыну гэтага таленту.

Але што-такі засталася ад Паўлюка Багрыма? Гэта не толькі магіла, не толькі верш, але і магчымасць на ўласныя вочы пабачыць адзін з самых прыгожых твораў беларускага кавальства — жырэнды. Пра аўтарства работы сведчаць выбіты на верхнім вободзе надпіс: «Павел Багрым выкаваў у Крошыне над Шчарай у 1881 годзе». Ёсць там і іншы надпіс: «Знак за багрымскім ўзору Пётр Святополк Завадскі».

Найбольш ад гэтых цудзе напісав паэт і вучоны Алег Лойка: «У Крошынскім касцёле дасюль вісіць жырэнды, у арнаментальным узору якой узлітаюцца рэчцы ў нябёсы жаваранкі: эдзаша, як яе метал, з якога жаваранкі выкаваны». А збоку ж яны не з золата і срэбра, а з чыгуны, ліставой бронзы, волава... Я гляджу на жырэнды, бачу жаўручкі і мне таксама разам з ім хочацца ўзяцца за перапрацу. Як аўтарства работы сведчаць выбіты на верхнім вободзе надпіс: «Павел Багрым выкаваў у Крошыне над Шчарай у 1881 годзе».

На адмыслах: жырэнды, выкаваныя П. Багрым; фрагмент. Фота Анатолія КЛЕШЧУКА, г. Баранавічы.

надпіс: «Павел Багрым выкаваў у Крошыне над Шчарай у 1881 годзе». Ёсць там і іншы надпіс: «Знак за багрымскім ўзору Пётр Святополк Завадскі».

Найбольш ад гэтых цудзе напісав паэт і вучоны Алег Лойка: «У Крошынскім касцёле дасюль вісіць жырэнды, у арнаментальным узору якой узлітаюцца рэчцы ў нябёсы жаваранкі: эдзаша, як яе метал, з якога жаваранкі выкаваны».

А збоку ж яны не з золата і срэбра, а з чыгуны, ліставой бронзы, волава... Я гляджу на жырэнды, бачу жаўручкі і мне таксама разам з ім хочацца ўзяцца за перапрацу. Як аўтарства работы сведчаць выбіты на верхнім вободзе надпіс: «Павел Багрым выкаваў у Крошыне над Шчарай у 1881 годзе».

На адмыслах: жырэнды, выкаваныя П. Багрым; фрагмент. Фота Анатолія КЛЕШЧУКА, г. Баранавічы.

(Працяг. Пачатак публікацыі ў № 37)

А цяпер давайце паглядзім на тыя абставіны, што могуць у нейкай ступені сведчыць аб беларускім паходжанні нянькі Пушкіна. У некаторых гістарычных і літаратурных крыніцах паведамляецца, што сваім нараджэннем Арына Радзівонаўна Якаўлеўна, у замужжы — Мацвеева (1758—1828 гг.), звязана з Кобрыням. Адрозны прыходзіць думка, ці ні з тым, што пад Брэстам? Пасля трэцяга падзелу Рэчы Паспалітай гэты гарадок быў уключаны ў склад Рэсі і ў канцы Кацярыны II ад 15 жніўня 1795 г. падараваны ў вечнае і спадчынае валоданне генерал-фельдмаршалу графу Аляксандру Сувораву-Рымнінскому.

А можа з якім другім? Аказваецца, ёсць яшчэ адзін Кобрын, які сваю генеалогію, па суду адзінага ў яго валоданне. Пасля некаторага драблення ўладанні бабці Пушкіна былі падзеленыя зусім. За выратаваны грошы адрозны быў куплены падмаскоўны майстак Захарава, дзе ў акружэнні бабці і нянькі правёў сваё шчаслівае дзяцінства будучы паэт.

Дык вось, паводле сведчанняў сясцёр Пушкіна Волгі, Арына Радзівонаўна была родна з сям'яй Кобрыня, якое знаходзілася ў вярхушцы ў шасцідзесяці ад Пецярбурга. Некаторыя сведкі сцвярджаюць, што нянька Пушкіна нарадзілася ў Судзе (Васкрасенскі), а ў Кобрыні была аддзялена замуж. Прыгонныя «эстаж» Арыны Радзівонаўны выглядаюць так: 1 год — прыгонныя Апраксінскіх, 22 гады — самаго Ганібалы, потым — яго сына, потым — у бабці паэта. Заўважым, што пры продажы Кобрыня Арыну Радзівонаўна з яе дачкой Надзеяй гаспадары пакінулі сабе. Надзея і яе муж — Мікіта Казлоў па волі гаспадароў жылі разлучана: яна ў Захарава, ён у Пецярбургу, пры Пушкіне. Не бачыліся гадамі. У 1799 г. ён сцвярджаў, што многія літаратурныя крыніцы, Арына Радзівонаўна атрымала вольную, але пачынаў за лепшае застацца ў Пушкінах.

Хто ж быў бацька Арыны Радзівонаўны? Яны — Радзівонаўны Якаўлеўны (1728—1767 гг.) і Лукер'я Кірылава (1730—1796/97 гг.) былі прыгоннымі графа Фёдора Апраксінска. Радзівонаўна Якаўлеўна — гэта не проста прыгонная ў Расіі, якая мелі вельмі рэдка; відаць, Якаўлеўна з'яўлялася па дакументах вядомай як сёра, якая ўсміялі Пётр Палатэў (1692—1773 гг.) і Вася Емяльянава (1698—1754 гг.), прыгонныя таго ж Апраксінска. Пётр прывітаў меў, бо заслужыў яго сваім даглядам за прыгоннымі. Бацькі асірацелых нідзе не ўспамінаюцца. Паўстае законнае пытанне, ці не з'явіліся гэтыя сёраты-падлеткі тут разам з іншымі, дарослымі кобрынцамі-беларусамі? І ці не чужыня, да ўсяго, і аблізіла іх, і паслужыла перадаумовай стварэння сям'і, у якой потым нарадзілася сямёра дзяцей? Сям'я гэта рана

ЭСЭ-ДАСЛЕДАВАННЕ

сяля Кобрыня і рачулі Кобрынска можна сказаць, што з усіх тлумачэнняў не адпавядае і тое, што яны, гэтыя назвы, прыйшлі сюды разам з прыгоннымі з Кобрыня брэскага ці Кобрынска людзьмі. Белыя кобрынцы, ім толькі і засталася, што ніякія сутучы ад імя іх Радзівонаў.

Гэтыя мясціны Пётр I у свой час прэзентаваў сваім палачніку Пятру Мацвеевічу Апраксінку. У 1757 г. уладанні Апраксінска набыў арап Пятра Вялікага — Абрам Пятровіч Ганібал, прадзед Пушкіна па маці. Потым яно было падзелена паміж яго сынамі. Частка маёнтку Восіна Абрамавіча Ганібалы

графу Фёдора Апраксінска. Радзівонаўна Якаўлеўна (Якаўлеўна — гэта не проста прыгонная ў Расіі, якая мелі вельмі рэдка; відаць, Якаўлеўна з'яўлялася па дакументах вядомай як сёра, якая ўсміялі Пётр Палатэў (1692—1773 гг.) і Вася Емяльянава (1698—1754 гг.), прыгонныя таго ж Апраксінска. Пётр прывітаў меў, бо заслужыў яго сваім даглядам за прыгоннымі. Бацькі асірацелых нідзе не ўспамінаюцца. Паўстае законнае пытанне, ці не з'явіліся гэтыя сёраты-падлеткі тут разам з іншымі, дарослымі кобрынцамі-беларусамі? І ці не чужыня, да ўсяго, і аблізіла іх, і паслужыла перадаумовай стварэння сям'і, у якой потым нарадзілася сямёра дзяцей? Сям'я гэта рана

♦ Арына Радзівонаўна. Барэльеф, выкананы Я. Серакоўым у 1840-я гады.

РЭХА ПУБЛІКАЦЫІ

Гэта слова загадкавае «вырай»

Адказваючы на пытанне чытачкі «Звязды», прафесар В. Мартынаў (гл. нумар ад 7 лютага 1992 года) сцвярджае, што слова **вырай** ідзе ад летувіскага **жуга** — «мора».

Гэта версія ікменца ўлічана разам з **вырай** старажытнае ўсходнеславянскае ірэй, ірэй — «какой-то сказочны, загадочны край; земной рай, теплая страна» (В. Даль). Толькі ў слоўніку жывога рускага рускага мовы, т. 1. (Вырай), а пачатковае **в-** у слове **вырай** тлумачыцца паходжаннем ад прыназоўніка («в ірэй» — **вырай**).

Думаецца, аднак, што звязваць **вырай** з ірэй, якое можа мець зусім іншае паходжанне, неабавязкова, бо можна знайсці больш натуральныя, хоць і не такія паэтычныя тлумачэнні. І перш за ўсё праз **выраіца** — «утварыць новы рай». Гэта тым больш верагодна, што ў беларускіх гаворках маецца і форма **выроа**, дзе **рой** гучыць больш пэўна. **Выраіца** — гэта значыць масава паўсюль адуць, што і робіць усёвыш птушкі, адлітаючы са свайго «вулкана». У «выраі» (а не ў ірэй), паводле Дала, «спасціся, нічым, звер, цэлым косяком, ад злого лёсу, протравіўшаго, напр., всех зайцев другому лесу и переогорожившему их без толку на новые места, почему зверья является и исчезает гдом без видимой причины». Як бачым, тут таксама гутарка ідзе пра масавое высяленне, «выраіца».

У беларускай мове **вырай** — і «цёплы край, куды вылітаюць на зіму пералётныя птушкі», і «чарада пералётных птушак». «Тлумачальны слоўнік беларускай мовы» ставіць на першае месца значэнне «цёплы край». Але з такім жа правам можна было б паставіць на яго і «чарада птушак» — значэнне, блізкае да «рой», г. зн. «цёплы край» лічыць вытворным.

Калі ж далучыць, што першым значэннем з'яўляецца ўсё ж «цёплы край», то можна прывесці такую цікавую прыкладную. Па-эстонску **uubiga** («чытаеца «выраіца») — «чужыя». У складаных слоўных злучэннях **uubiga** асноўнага **uubiga** («вырай»). Другое часткай складанага слова **uubiga** можа быць эстонскае **ja** — «імяна». Вядома, што «імяна» адначасова можа азначаць і «краіны» (бо ўсякая краіна мае нейкія межы) — напрыклад, агульнаславянскае **край**. У рускай мове гэта тычыцца і слова **предел** (таксама «імяна») — прыгадае Пушкіна: «И с ними гиль разослал к соседям в чуждые пределы». Такое пераасэнсаванне магло адбыцца і з **гад**. Такім чынам, слова **вырай**, калі лічыць яго зыходнай формай **uubiga**, можа дэшыфравацца як «чужыя краіны» («чужыя пределы»). Дам, што ў эстонскай мове на іск падзе заўсёды на першы склад, так што **вырай** — гэта беларускіх гаворках непэўна павіна было перайсці ў **вырай**.

Паводле ўважання **uubiga** ад **выраіца** і **вырай** за той, якую асноўнае **в**, Мартынаў, прыходзіцца прызнаць, што яна неадэкватная, у першую чаргу фанетычна. Цяжка ўявіць, каб у нашай мове злавянскае наіснае ў перайсці ў **в**, бо ў ёй такое ж натуральнае, як і **м**, ужываецца без абмежаванняў.

Іван ЛАСКОЎ.

г. Якуцк.

Беларускі лёс Арыны Радзівонаўны

пры разводзе з жонкай Марыяй Аляксандраўнай Ганібал (гэта дзед і бабка паэта па маці) па суду адзінага ў яго валоданне. Пасля некаторага драблення ўладанні бабці Пушкіна былі падзеленыя зусім. За выратаваны грошы адрозны быў куплены падмаскоўны майстак Захарава, дзе ў акружэнні бабці і нянькі правёў сваё шчаслівае дзяцінства будучы паэт.

Дык вось, паводле сведчанняў сясцёр Пушкіна Волгі, Арына Радзівонаўна была родна з сям'яй Кобрыня, якое знаходзілася ў вярхушцы ў шасцідзесяці ад Пецярбурга. Некаторыя сведкі сцвярджаюць, што нянька Пушкіна нарадзілася ў Судзе (Васкрасенскі), а ў Кобрыні была аддзялена замуж. Прыгонныя «эстаж» Арыны Радзівонаўны выглядаюць так: 1 год — прыгонныя Апраксінскіх, 22 гады — самаго Ганібалы, потым — яго сына, потым — у бабці паэта. Заўважым, што пры продажы Кобрыня Арыну Радзівонаўна з яе дачкой Надзеяй гаспадары пакінулі сабе. Надзея і яе муж — Мікіта Казлоў па волі гаспадароў жылі разлучана: яна ў Захарава, ён у Пецярбургу, пры Пушкіне. Не бачыліся гадамі. У 1799 г. ён сцвярджаў, што многія літаратурныя крыніцы, Арына Радзівонаўна атрымала вольную, але пачынаў за лепшае застацца ў Пушкінах.

Хто ж быў бацька Арыны Радзівонаўны? Яны — Радзівонаўны Якаўлеўны (1728—1767 гг.) і Лукер'я Кірылава (1730—1796/97 гг.) былі прыгоннымі графа Фёдора Апраксінска. Радзівонаўна Якаўлеўна — гэта не проста прыгонная ў Расіі, якая мелі вельмі рэдка; відаць, Якаўлеўна з'яўлялася па дакументах вядомай як сёра, якая ўсміялі Пётр Палатэў (1692—1773 гг.) і Вася Емяльянава (1698—1754 гг.), прыгонныя таго ж Апраксінска. Пётр прывітаў меў, бо заслужыў яго сваім даглядам за прыгоннымі. Бацькі асірацелых нідзе не ўспамінаюцца. Паўстае законнае пытанне, ці не з'явіліся гэтыя сёраты-падлеткі тут разам з іншымі, дарослымі кобрынцамі-беларусамі? І ці не чужыня, да ўсяго, і аблізіла іх, і паслужыла перадаумовай стварэння сям'і, у якой потым нарадзілася сямёра дзяцей? Сям'я гэта рана

сяля Кобрыня і рачулі Кобрынска можна сказаць, што з усіх тлумачэнняў не адпавядае і тое, што яны, гэтыя назвы, прыйшлі сюды разам з прыгоннымі з Кобрыня брэскага ці Кобрынска людзьмі. Белыя кобрынцы, ім толькі і засталася, што ніякія сутучы ад імя іх Радзівонаў.

Гэтыя мясціны Пётр I у свой час прэзентаваў сваім палачніку Пятру Мацвеевічу Апраксінку. У 1757 г. уладанні Апраксінска набыў арап Пятра Вялікага — Абрам Пятровіч Ганібал, прадзед Пушкіна па маці. Потым яно было падзелена паміж яго сынамі. Частка маёнтку Восіна Абрамавіча Ганібалы

графу Фёдора Апраксінска. Радзівонаўна Якаўлеўна (Якаўлеўна — гэта не проста прыгонная ў Расіі, якая мелі вельмі рэдка; відаць, Якаўлеўна з'яўлялася па дакументах вядомай як сёра, якая ўсміялі Пётр Палатэў (1692—1773 гг.) і Вася Емяльянава (1698—1754 гг.), прыгонныя таго ж Апраксінска. Пётр прывітаў меў, бо заслужыў яго сваім даглядам за прыгоннымі. Бацькі асірацелых нідзе не ўспамінаюцца. Паўстае законнае пытанне, ці не з'явіліся гэтыя сёраты-падлеткі тут разам з іншымі, дарослымі кобрынцамі-беларусамі? І ці не чужыня, да ўсяго, і аблізіла іх, і паслужыла перадаумовай стварэння сям'і, у якой потым нарадзілася сямёра дзяцей? Сям'я гэта рана

графу Фёдора Апраксінска. Радзівонаўна Якаўлеўна (Якаўлеўна — гэта не проста прыгонная ў Расіі, якая мелі вельмі рэдка; відаць, Якаўлеўна з'яўлялася па дакументах вядомай як сёра, якая ўсміялі Пётр Палатэў (1692—1773 гг.) і Вася Емяльянава (1698—1754 гг.), прыгонныя таго ж Апраксінска. Пётр прывітаў меў, бо заслужыў яго сваім даглядам за прыгоннымі. Бацькі асірацелых нідзе не ўспамінаюцца. Паўстае законнае пытанне, ці не з'явіліся гэтыя сёраты-падлеткі тут разам з іншымі, дарослымі кобрынцамі-беларусамі? І ці не чужыня, да ўсяго, і аблізіла іх, і паслужыла перадаумовай стварэння сям'і, у якой потым нарадзілася сямёра дзяцей? Сям'я гэта рана

графу Фёдора Апраксінска. Радзівонаўна Якаўлеўна (Якаўлеўна — гэта не проста прыгонная ў Расіі, якая мелі вельмі рэдка; відаць, Якаўлеўна з'яўлялася па дакументах вядомай як сёра, якая ўсміялі Пётр Палатэў (1692—1773 гг.) і Вася Емяльянава (1698—1754 гг.), прыгонныя таго ж Апраксінска. Пётр прывітаў меў, бо заслужыў яго сваім даглядам за прыгоннымі. Бацькі асірацелых нідзе не ўспамінаюцца. Паўстае законнае пытанне, ці не з'явіліся гэтыя сёраты-падлеткі тут разам з іншымі, дарослымі кобрынцамі-беларусамі? І ці не чужыня, да ўсяго, і аблізіла іх, і паслужыла перадаумовай стварэння сям'і, у якой потым нарадзілася сямёра дзяцей? Сям'я гэта рана

графу Фёдора Апраксінска. Радзівонаўна Якаўлеўна (Якаўлеўна — гэта не проста прыгонная ў Расіі, якая мелі вельмі рэдка; відаць, Якаўлеўна з'яўлялася па дакументах вядомай як сёра, якая ўсміялі Пётр Палатэў (1692—1773 гг.) і Вася Емяльянава (1698—1754 гг.), прыгонныя таго ж Апраксінска. Пётр прывітаў меў, бо заслужыў яго сваім даглядам за прыгоннымі. Бацькі асірацелых нідзе не ўспамінаюцца. Паўстае законнае пытанне, ці не з'явіліся гэтыя сёраты-падлеткі тут разам з іншымі, дарослымі кобрынцамі-беларусамі? І ці не чужыня, да ўсяго, і аблізіла іх, і паслужыла перадаумовай стварэння сям'і, у якой потым нарадзілася сямёра дзяцей? Сям'я гэта рана

графу Фёдора Апраксінска. Радзівонаўна Якаўлеўна (Якаўлеўна — гэта не проста прыгонная ў Расіі, якая мелі вельмі рэдка; відаць, Якаўлеўна з'яўлялася па дакументах вядомай як сёра, якая ўсміялі Пётр Палатэў (1692—1773 гг.) і Вася Емяльянава (1698—1754 гг.), прыгонныя таго ж Апраксінска. Пётр прывітаў меў, бо заслужыў яго сваім даглядам за прыгоннымі. Бацькі асірацелых нідзе не ўспамінаюцца. Паўстае законнае пытанне, ці не з'явіліся гэтыя сёраты-падлеткі тут разам з іншымі, дарослымі кобрынцамі-беларусамі? І ці не чужыня, да ўсяго, і аблізіла іх, і паслужыла перадаумовай стварэння сям'і, у якой потым нарадзілася сямёра дзяцей? Сям'я гэта рана

графу Фёдора Апраксінска. Радзівонаўна Якаўлеўна (Якаўлеўна — гэта не проста прыгонная ў Расіі, якая мелі вельмі рэдка; відаць, Якаўлеўна з'яўлялася па дакументах вядомай як сёра, якая ўсміялі Пётр Палатэў (1692—1773 гг.) і Вася Емяльянава (1698—1754 гг.), прыгонныя таго ж Апраксінска. Пётр прывітаў меў, бо заслужыў яго сваім даглядам за прыгоннымі. Бацькі асірацелых нідзе не ўспамінаюцца. Паўстае законнае пытанне, ці не з'явіліся гэтыя сёраты-падлеткі тут разам з іншымі, дарослымі кобрынцамі-беларусамі? І ці не чужыня, да ўсяго, і аблізіла іх, і паслужыла перадаумовай стварэння сям'і, у якой потым нарадзілася сямёра дзяцей? Сям'я гэта рана

графу Фёдора Апраксінска. Радзівонаўна Якаўлеўна (Якаўлеўна — гэта не проста прыгонная ў Расіі, якая мелі вельмі рэдка; відаць, Якаўлеўна з'яўлялася па дакументах вядомай як сёра, якая ўсміялі Пётр Палатэў (1692—1773 гг.) і Вася Емяльянава (1698—1754 гг.), прыгонныя таго ж Апраксінска. Пётр прывітаў меў, бо заслужыў яго сваім даглядам за прыгоннымі. Бацькі асірацелых нідзе не ўспамінаюцца. Паўстае законнае пытанне, ці не з'явіліся гэтыя сёраты-падлеткі тут разам з іншымі, дарослымі кобрынцамі-беларусамі? І ці не чужыня, да ўсяго, і аблізіла іх, і паслужыла перадаумовай стварэння сям'і, у якой потым нарадзілася сямёра дзяцей? Сям'я гэта рана

графу Фёдора Апраксінска. Радзівонаўна Якаўлеўна (Якаўлеўна — гэта не проста прыгонная ў Расіі, якая мелі вельмі рэдка; відаць, Якаўлеўна з'яўлялася па дакументах вядомай як сёра, якая ўсміялі Пётр Палатэў (1692—1773 гг.) і Вася Емяльянава (1698—1754 гг.), прыгонныя таго ж Апраксінска. Пётр прывітаў меў, бо заслужыў яго сваім даглядам за прыгоннымі. Бацькі асірацелых нідзе не ўспамінаюцца. Паўстае законнае пытанне, ці не з'явіліся гэтыя сёраты-падлеткі тут разам з іншымі, дарослымі кобрынцамі-беларусамі? І ці не чужыня, да ўсяго, і аблізіла іх, і паслужыла перадаумовай стварэння сям'і, у якой потым нарадзілася сямёра дзяцей? Сям'я гэта рана

графу Фёдора Апраксінска. Радзівонаўна Якаўлеўна (Якаўлеўна — гэта не проста прыгонная ў Расіі, якая мелі вельмі рэдка; відаць, Якаўлеўна з'яўлялася па дакументах вядомай як сёра, якая ўсміялі Пётр Палатэў (1692—1773 гг.) і Вася Емяльянава (1698—1754 гг.), прыгонныя таго ж Апраксінска. Пётр прывітаў меў, бо заслужыў яго сваім даглядам за прыгоннымі. Бацькі асірацелых нідзе не ўспамінаюцца. Паўстае законнае пытанне, ці не з'явіліся гэтыя сёраты-падлеткі тут разам з іншымі, дарослымі кобрынцамі-беларусамі? І ці не чужыня, да ўсяго, і аблізіла іх, і паслужыла перадаумовай стварэння сям'і, у якой потым нарадзілася сямёра дзяцей? Сям'я гэта рана

графу Фёдора Апраксінска. Радзівонаўна Якаўлеўна (Якаўлеўна — гэта не проста прыгонная ў Расіі, якая мелі вельмі рэдка; відаць, Якаўлеўна з'яўлялася па дакументах вядомай як сёра, якая ўсміялі Пётр Палатэў (1692—1773 гг.) і Вася Емяльянава (1698—1754 гг.), прыгонныя таго ж Апраксінска. Пётр прывітаў меў, бо заслужыў яго сваім даглядам за прыгоннымі. Бацькі асірацелых нідзе не ўспамінаюцца. Паўстае законнае пытанне, ці не з'явіліся гэтыя сёраты-падлеткі тут разам з іншымі, дарослымі кобрынцамі-беларусамі? І ці не чужыня, да ўсяго, і аблізіла іх, і паслужыла перадаумовай стварэння сям'і, у якой потым нарадзілася сямёра дзяцей? Сям'я гэта рана

графу Фёдора Апраксінска. Радзівонаўна Якаўлеўна (Якаўлеўна — гэта не проста прыгонная ў Расіі, якая мелі вельмі рэдка; відаць, Якаўлеўна з'яўлялася па дакументах вядомай як сёра, якая ўсміялі Пётр Палатэў (1692—1773 гг.) і Вася Емяльянава (1698—1754 гг.), прыгонныя таго ж Апраксінска. Пётр прывітаў меў, бо заслужыў яго сваім даглядам за прыгоннымі. Бацькі асірацелых нідзе не ўспамінаюцца. Паўстае законнае пытанне, ці не з'явіліся гэтыя сёраты-падлеткі тут разам з іншымі, дарослымі кобрынцамі-беларусамі? І ці не чужыня, да ўсяго, і аблізіла іх, і паслужыла перадаумовай стварэння сям'і, у якой потым нарадзілася сямёра дзяцей? Сям'я гэта рана

графу Фёдора Апраксінска. Радзівонаўна Якаўлеўна (Якаўлеўна — гэта не проста прыгонная ў Расіі, якая мелі вельмі рэдка; відаць, Якаўлеўна з'яўлялася па дакументах вядомай як сёра, якая ўсміялі Пётр Палатэў (1692—1773 гг.) і Вася Емяльянава (1698—1754 гг.), прыгонныя таго ж Апраксінска. Пётр прывітаў меў, бо заслужыў яго сваім даглядам за прыгоннымі. Бацькі асірацелых нідзе не ўспамінаюцца. Паўстае законнае пытанне, ці не з'явіліся гэтыя сёраты-падлеткі тут разам з іншымі, дарослымі кобрынцамі-беларусамі? І ці не чужыня, да ўсяго, і аблізіла іх, і паслужыла перадаумовай стварэння сям'і, у якой потым нарадзілася сямёра дзяцей? Сям'я гэта рана

графу Фёдора Апраксінска. Радзівонаўна Якаўлеўна (Якаўлеўна — гэта не проста прыгонная ў Расіі, якая мелі вельмі рэдка; відаць, Якаўлеўна з'яўлялася па дакументах вядомай як сёра, якая ўсміялі Пётр Палатэў (1692—1773 гг.) і Вася Емяльянава (1698—1754 гг.), прыгонныя таго ж Апраксінска. Пётр прывітаў меў, бо заслужыў яго сваім даглядам за прыгоннымі. Бацькі асірацелых нідзе не ўспамінаюцца. Паўстае законнае пытанне, ці не з'явіліся гэтыя сёраты-падлеткі тут разам з іншымі, дарослымі кобрынцамі-беларусамі? І ці не чужыня, да ўсяго, і аблізіла іх, і паслужыла перадаумовай стварэння сям'і, у якой потым нарадзілася сямёра дзяцей? Сям'я гэта рана

графу Фёдора Апраксінска. Радзівонаўна Якаўлеўна (Якаўлеўна — гэта не проста прыгонная ў Расіі, якая мелі вельмі рэдка; відаць, Якаўлеўна з'яўлялася па дакументах вядомай як сёра, якая ўсміялі Пётр Палатэў (

Гандлю — адкрытыя граніцы, таварам — свабодны шлях!

Міжрэгіянальны ўніверсальны кірмаш
«МІНСКІ КІРМАШ. ВЯСНА-92»

8—10 КРАСАВІКА 1992 г.

МЭТА КІРМАШУ:

сатэлінізацыя фарміравання агульнага рынку ў рамках адзінай эканамічнай прасторы краін Садружнасці і развіццё дзелавых кантактаў з замежнымі фірмамі.

СПАДАРЫ:

ВАМ ПРАДАСТАУЛЯЮЦА МАГЧЫМАСЦЬ ПРАВЕСЦІ АПТОВЫ ГАНДАЛЬ НА УЗАЕМАВЫГАДНЫХ УМОВАХ І ЗАКЛЮЧЫЦЬ ДОУГАТЭРМІНОВЫЯ ПАГАДНЕННІ АБ СУПРАЦОЎНІЦТВЕ.

Пасрэдніцкі збор з удзелу ўдзельнікаў не бярацца.

ЗАЯЎКІ ПРЫМАЮЦА ДА 15 САКАВІКА.

Падрабязная інфармацыя па адрасу:

220050, г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 13, «Мінскі кірмаш».

ТЭЛЕФОН: (0172) 53-89-05, 24-81-82.

ТЭЛЕТАЙП: 300494 «ФІОРД». ТЭЛЕФАКС: (0172) 27-15-96.

Аб'яднанне «ІНТЕК ЛТД.»

АФІЦЫЯЛЬНЫ ПРАДСТАЎНІК ФІРМ «CANON» І «MARUBENI»

Ажыццяўляе:

● рамоні і комплекснае тэхнічнае абслугоўванне капіравальных тэхнікі фірмы «Сапоп»;

● пастаўкі расходных матэрыялаў (тонер, картрыджы, селенавыя барабаны) да капіравальных апаратаў фірмы «Сапоп»;

Прапануе:

◆ жорсткія дыскі ST-225 (20 Мб);
◆ дыскеты (3,5" — 1.44 Мб);

◆ персанальныя камп'ютары AT-286 (1 Мб, EGA, 40 Мб, 5.25" — 1.2 Мб, 5.25" — 360 Кб, супрацэсар, 16 МГц, шырокі прынтэр).

АДРАС: РЭСПУБЛІКА БЕЛАРУСЬ, 220046, МІНСК, ВУЛ. ХАЛМАГОРСКАЯ, 57. ТЭЛЕФОНЫ: (0172), 45-12-39, 46-30-44. ФАКС: 45-12-39.

Джынсы —

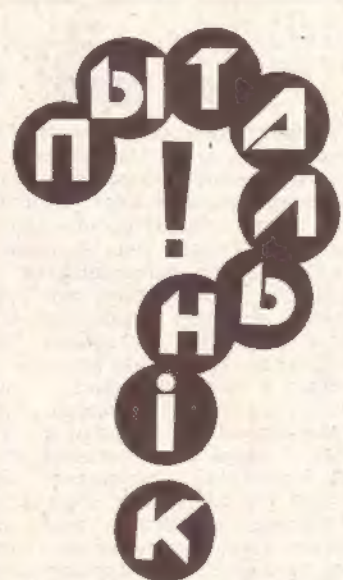
новая класіка

Калі пліць гадоў назад мой сын прыбегнуў з джынсамі, я яго высмеяла, сказаўшы, што ў іх хоць і толькі той, хто не сочыць за сабой ці не можа купіць добрыя нацыяны. Цяпер бачу, што я памылілася. Джынсы — гэта мода, і старыя, калі ж з'явіліся яны ўпершыню і дзе?

Марыя ДАУЛЕТАВА.

г. Бабурыск.

Джынсы — асноўны аtryбу́т любой плыні ў маладзёжнай модзе, абавязковая састаўная частка гардэробу і «хіпі», і «панка», і «металіста», і «роке-ра», і маладога чалавека, які прытрымліваецца традыцыйных поглядаў на адзенне. Джынсы з'явіліся ў сярэдзіне мінулага стагоддзя як рабочае адзенне і працягвалі ў такім выглядзе стагоддзе. У пачатку 60-х гадоў пачаўся «джынсавы бум», джынсы сталі называць адзеннем веку. Унік асаблівасці джынсы: стыль: курты, сукенкі, спадніцы, шорты, галаўныя ўборы, сумкі, абутак, пеліто. Яго характэрна асаблівасць — спартыўнасць, мінус — кінжаль, «маланака», заклёпкі, металічных гузікаў, рызыхінах строчак і, вядома, рацыянальнае крой. Апошні час адзенне ў джынсамі стыль сталі шыць не толькі з дэніма, але і з вельвету, скуры. Джынсы — гэта класіка ў маладзёжнай модзе. Джынсы — гэта мода ў асаблівасці ад моды афарбоўвання ў розныя колеры, упрыгожвання набійкай, цясмой, вышыўкай, аплікацыяй. Часам становіцца модным і джынсы, з эфектам пацёртасці. Джынсы, пастаянна абнаўляючыся, заўсёды застаюцца ў модзе, таму што джынсы — гэта трыўралае, зручнае і своеасаблівае элігантнасць.

Хто самы багаты?

Апошнім часам мы шмат гаворым пра з'яўленне багатых людзей. Але ж яны, здаецца, былі заўсёды, толькі іх чамусьці ў нас не хацелі «засвечваць» — гэта былі людзі пры ўладзе. Ці вядзецца ўлікі самых багатых? Хто на гэты час самы багаты чалавек на Зямлі?

г. Брэст.

Марыя НОСІН.

Архіварыус «Звязды» дае даведку: самы багаты чалавек на Зямлі — султан Бруней Хасанал Бхалха. Навыш «фірмачка» і прадпрыемствам да яго вельмі далёка. Як паведаваў амерыканскі часопіс «Форчун», асабістае багацце манарха вярнулася ў 25 млрд. долараў. Такім чынам, аднаасобны ўладар невялікай дзяржавы на поўначы вострава Калімантан узначальвае спіс мільярдэраў.

Тытул самага багатага сямейства ЗША ў 1988 годзе змяніў уладальніка. Адысяніўшы выдавецкую імперыю Ныхаўзаў, яго заваяваў клан Марсаў, які валодае харчовым канцэрнам. Ён вядомы перш за ўсё фірменнымі шакаладнымі цукеркамі. У агульным спісе звышбагатых Марсы з капіталам у 12,5 млрд. долараў займаюць трэцюю пазіцыю, прпусціўшы наперад каралі Саудаўскай Аравіі Фалха (18 млрд.). За «шакаладнымі баронамі» ідзе каралева Вялікабрытаніі Лізавета II (8,7 млрд. долараў).

Вузельчык на памяць

Мы гаворым: заяўкі вузельчыка, каб не забываць. А вось я чуў, што ў нейкай краіне гэта не проста прымаўка, там пастушкі вядуць лічбы вузельчыкамі. Ці так гэта?

Саша ДАНИЛАУ.

Сапраўды, перуанскія пастушкі карыстаюцца пры ліку шнуром, на якім завязваюць вузельчыкі-адзінкі. Прычым адным шнуром лічыць бычок, другім — кароў, трэцім — цялят. Вельмі аддалена гэтыя шнуркі нагадваюць своеасаблівае вузельчыкавае пісьмо старажытных інкаў, якое называлася кіпу. Выглядала

яно прыблізна так — грубая вярэўка ці палка, з на іх каляровых шнур і ніткі рознай велічыні. Завязваліся яны, між іншым, у пэўным парадку, і не заўсёды аднолькава. З іх дапамога ганцы даставалі розныя весткі. Па афарбоўцы і парадку, у якім ішлі вузельчыкі, індзейцы лёгка вызначалі, аб чым ідзе размова, гэта значыць (калі можна так сказаць) чыталі іх. Напрыклад, жоўтая фара азначала волат, белая — серабро, чырвоная — вайну, зялёная — маіс.

Чаму рвалі печань Праметэя?

Чула пра кнігу вядомага навукаліста Аляксандра Чупруна «Што такое сырада і як стаць сырада», але да гэтага часу не прачытала яе. Мал знаяма гаварыла, што ён не раманіст, а гэта значыць, што ён не раздзяляе ані на агні, Чаму? Цікава пачаць ані: ці ўжываюць сырады соль і ў якой колькасці?

Аляксандра МАРОЗАВА.

г. Мінск.

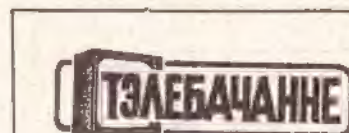
На пытанні нашай чытацкі адказае аўтар кнігі Аляксандр ЧУПРУН:

— Успомніце Праметэя, які ўкраў у багоў агонь, каб асветліць чалавецтва. Тады за што ж арлоў кляваў печань нашага героя? Магчыма, гэта прыгожая казка. Сумняюся, гэта праза заключэння ў тым, што ўзровень Праметэя смяжыў на агні маіс. А ад смяжанага, як вядома, баліць печань. За ноль бо сыхала, а раніцай герой зноў смяжыў чарговы кавалек мяса — смяжача жі, бо, аказваецца, які «арлоў кляваў» яго печань уладзе. Парэчы, жарым у бок. Хоць сусветная навука аб харчаванні прымае неаб-

ходнасць апрацоўкі ежы на агні, прыкметна пагаршаючая яе пажыўныя якасці, усё ж заклікі хоць крыху аберагчы практыку робяць усё мацнейшымі. Сапраўдныя сырады проста мыюць ежу, нават не раздзяляюць яе, і ядуць. Калі ж, раздзяляюць яна, што-небудзь з прадуктаў нельга з'есці ў сырым выглядзе, дык гэта, куды ж, за ўсё нечалавечка ежа. Таму і прыходзіць яе варыць, смяжыць, прыпраўляць соусамі і гарнірамі, каб яна стала прыгожай для яды. Праводзілі нават эксперымент на павуках. Адной групе давалі толькі сырыя яйкі, другой — вараныя. Дык вось: першыя заставаліся жывымі, другія праз некаторы час гінулі.

Адазважучы на другое пытанне, падкрэсліваю: многія народы на працягу стагоддзяў зусім не ўжывалі соль. Але ў славян яна заўсёды займала асаблівае месца. Сучасны чалавек у сярэднім ужывае штодзённа 12—15 г солі, што дае арганізму 4—6 г натрыю. У навуковай медыцыне падыходы да «сольвага пытання» вельмі розныя. Да таго ж ёсць людзі, чужыя да солі, а ёсць і такіх, каму не шкодзіць яе лішняе ўжыванне. Эксперыментальна, натуральна, лепш з малымі дозамі. Магчыма, што солі наогул у цукрам ужо «аб'ядналі» «белым яды», як адна з прычын гіпертаніі. Паслядоўна і натуральна рэкамендуецца выключыць ужыванне солі гэтак жа, як спецыяліст і прыпраў усе віды. Паводле іх пераказанняў, усё яны, колькіх раздражнююць, скажаму смакавы адчувальнік, выклікаюць перадаванне і тарможыць засваенне ежы, не патрабую арганізму. Чалавек жа, які ўжывае натуральную ежу, не патрабуе ўздужальніка алетыту.

Такім чынам, тым, хто не атрымлівае задавальнення ад яды без прыпраў, лепш за ўсё прпусціць прыём ежы. Спачатку яна здасца прэснай, нямскай, але хутка бездапаможна скажамы нервы адноўяцца і чалавек выявіць цудоўную пах і натуральны смак прадуктаў.

28 лютага

Беларускія тэлебачанне

8.30. Радіа рэспублікі.

8.45. «Чыста англійскае забойства». Мастацкі фільм.

11.25. «Прагледзі «Патаемная вясна». Спектакль БТ.

12.40. «На ўсё астатняе жыццё». Мастацкі фільм. 4-я серыя.

13.40. Дзівосны свет. «Вы — геанілы».

15.30. Меркурый.

16.30. Навіны.

16.35. «Плошча хардонных галінаў». «Вялікі Ух», «Філія».

17.15. «Бураспартландыя-92». 1 Міжнародны фестываль для дзяцей.

18.00. «Запаведныя млі». Дак. фільм.

18.30. Вопыт стварэння маладзёжнай вёскі ў Дортмундзе (Германія).

19.00. Паўрама.

19.25. Абласныя навіны (Матэлю).

19.35. Наш каментарый. «Дзяржаўная прыватнасць».

19.40. Праблемы: праблемы, каментарый. Прымае ўдзел старшыня ФП Беларусі У. І. Іванчык.

20.00. «Ане Вэсці». Фільм-капіталь.

20.25. Калыханка.

20.45. Тэлебачанне.

21.00. Шані. Праграма для тых, хто хоча быць багатым і здаровым.

22.00. «Зімовыя вішні». Мастацкі фільм.

23.30. Ніка.

5.00. Радіа рэспублікі.

7.35. Музычныя.

7.50. «Канец сезона марожанага». Мастацкі фільм.

8.15. Музыка ў эфіры.

11.00. Навіны (а сурдаперакладам).

11.25. «... Да 18 і старэйшым».

12.00. Клуб падарожнікаў (а сурдаперакладам).

13.00. Гісторыя дзяржаўнага андэра. Сімвалічны аркестр.

13.20. Врэдзі.

13.45. Бізнес-клас.

14.00. Навіны.

14.20. Перымоні.

15.05. Фільм-дэцым. «Вяліка і цар Пагані».

15.25. Музычныя.

16.50. Да Міжнароднага тэлемагасфона «Салодкі XX стагоддзя супраць вайны».

17.00. Навіны.

17.20. Чао. Вуіноў, чао.

17.35. Чалавек і закон.

18.15. «Мая сям'я і іншая жывёла».

18.45. «Плоце ідуць».

19.45. Добрай ночы, малышы!

20.00. Навіны.

20.35. «ВІД» прадставіць: «Паліто».

21.00. «Музыка і закон».

21.30. «Міжнародны» ў перапынку (23.00). Навіны.

0.10. «Ружа ў смеці».

Мастацкі фільм.

Канал «Радзі»

7.00. Весткі.

7.20. Пачатак.

7.50. Ваксёўскія агляды НБА.

8.25. Вольны час. «Кветкі ў доме».

9.10. Калі вам са...

9.40. Дак. фільм «Канец два раніцага гнізда. Невядомы тэрыторыя».

10.00. Відэаканал «Плюс адзінаццаць».

11.15. Як жыць будзем?

12.00. Рэжысёр вострады Вадзім Фісён.

12.30. «Бурда модан» прапануе.

13.00. Весткі.

13.20. «Судзельніц».

13.50. Магі і чарадзей у студыі экстры.

17.15. Музычныя «Прыгоды».

17.45. Парламенцкі вестнік Радзі.

18.00. «Познер і Донах'ю».

18.30. Весткі.

19.20. Свята кожны дзень.

19.30. Музычны ў стылі попсі.

20.15. «Жыццё слова». Радзі.

21.00. Ружа ў смеці. Мастацкі фільм.

22.00. Весткі.

22.35. «Віцебск».

22.55. Чымпіянат Еўропы па лёгкай атлетыцы ў закрытых памяшканнях.

тэр». Да 200-годдзя з дня нараджэння намятаў.

15.30. Час пісьма.

16.30. У згодзе і спрэчках з Мельніцай. Народны артыст Беларусі С. Штойн.

17.15. Ціка.

18.15. Трэці тайм. Прамая лінія.

19.00. Паўрама.

19.25. Прэс-канферэнцыя ў МУС Беларусі. Прымае ўдзел міністр У. Д. Ягораў.

20.25. Калыханка.

20.45. Тэлебачанне.

21.00. Экран беларускага кіно. «Прыбач, нана, маюча Радзі».

21.15. Ніка.

23.30. С. Картэс. Сюіта з балета «Апошні танец».

6.30. Суботнія раніца дзелавага чалавека.

7.30. «Калі мядзведзіныя прычыны». Музычныя.

7.45. Відэаканал «Садружнасць».

9.00. Радзі. Радзі. Радзі. Радзі.

9.30. Цэнтр.

10.10. Музычны кіска.

10.40. Гэта вы можаце.

12.25. Радзі. Радзі. Радзі. Радзі.

11.55. «Х».

12.10. Кіжыны двор.

13.00. Тэлегульні «Ключы ад».

14.00. Навіны (а сурдаперакладам).

14.20. Мастацкі фільм «Падзенне Берліна».

15.40. «Пчала Ма».

16.05. «Падзенне Берліна». 3-я серыя.

18.00. У свеце жывёл.

18.45. «Восем дзевак — адзін».

19.40. Аўтарская праграма Эльдыра Радзі.

20.00. Навіны.

20.15. «Віцебск».

21.40. Заніжаныя накітэр «Сан-Рэма-92». У перапынку (23.00) — Навіны.

2.00. «Нахання з першага погляду». Дзень 1-ы.

Канал «Радзі»

7.00. Весткі.

7.20. Пачатак.

7.50. Ваксёўскія агляды НБА.

8.25. Вольны час. «Кветкі ў доме».

9.10. Калі вам са...

9.40. Дак. фільм «Канец два раніцага гнізда. Невядомы тэрыторыя».

10.00. Відэаканал «Плюс адзінаццаць».

11.15. Як жыць будзем?

12.00. Рэжысёр вострады Вадзім Фісён.

12.30. «Бурда модан» прапануе.

13.00. Весткі.

13.20. «Судзельніц».

13.50. Магі і чарадзей у студыі экстры.

17.15. Музычныя «Прыгоды».

1